

Մ աշտոցի Արձագանգ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (13-րդ տարի)

Այս թիւով.....

Եպիսկոպոսաց Ժողովը Եզրափակեց իր

Աշխատանքները Էջ 2

Հոկտեմբեր ամսուան բացատրական
տօնացոյց Էջ 3, 7,8

Ս. Աւետարանիչներ.
Ս. Մատթէոս, Ս. Մարկոս,
Ս. Ղուկաս, Ս. Յովհաննէս
Քրիստոսի 72 աշակերտները
Ս. Սահակն ու Ս. Համագասարը
Ս. Թարգմանիչ Վարդապետները
Ս. Մեսրոպ Մաշտոց
Ս. Եղիշէ Պատմիչ
Ս. Դաւիթ Անյաղթ
Ս. Սովսէս Քերթող
Ս. Գրիգոր Նարեկացի
Ս. Ներսէս Շնորհալի

Մոմավառութիւն Էջ 3-5

Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի անուան
Մատենադարանը Էջ 9

Օշական գիւղի Մեսրոպ Մաշտոց
Եկեղեցին Էջ 10

Փութանակի Թարգմանութիւն Էջ 7

Ս. Թարգմանչաց շարական, Մեսրոպ
Մաշտոցին Էջ 11

Պահուած Բառ Էջ 12

Յիսուսի Առաքելալները Էջ 13

Յիսուսի Փորձութիւնը Էջ 14

Խօսքեր Ղազարոս Աղայեանէն Էջ 15

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Էջ 16-19

Լուրեր Կիրակնօրեայէն Էջ 20

Հոկտեմբեր 2013 (ԻԱ տարի թիւ 2)

Ամսուան Համարները

«Ճանաչել զիմաստութիւն եւ զիրատ
իմանալ զբանս հանձարոյ»: *Առակաց 1.2*
«Իմաստութեան սկիզբը Տիրոջ երկիւղն է:
Առակաց 1.7

Եպիսկոպոսաց Ժողովը Եզրափակեց Իր Աշխատանքները

24-27 Սեպտեմբեր 2013-ին, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինի մեջ գումարում Եպիսկոպոսաց ժողովի դիւանը Ուրբաթ օր տարածած հաղորդագրութեան մեջ ամփոփած է ժողովի աշխատանքները:

“24 Սեպտեմբերի նիստերուն եպիսկոպոսաց դասը քննարկեց Հայաստանեայց Առաքելական Ս. եկեղեցոյ մեջ սրբադասման ասանդութեան վերականգնման հարցը եւ այդ շրջագիծին մեջ Հայոց Ցեղասպանութեան զոհերու սրբադասման խնդիրը”, նշում է հաղորդագրութեան մեջ:

Զեկուցումներու քննարկման իբրեւ արդիւնք Հայոց Ցեղասպանութեան զոհերու սրբադասման հոլովոյթին առնչութեամբ Եպիսկոպոսաց ժողովը որոշած է՝ որդեգրել Հայոց Ցեղասպանութեան նահատակներու հաւաքական սրբադասման սկզբունքը «յանձնարարել Սրբադասման յանձնախումբին՝ շարունակել նահատակներու անհատական եւ խմբային սրբադասման ուսումնասիրութիւնը՝ Եպիսկոպոսաց յառաջիկայ ժողովներուն ներկայացնելու համար, յանձնարարել Սրբադասման յանձնախումբին մշակել սրբադասման կանոնակարգը եւ արարողակարգը՝ Եպիսկոպոսաց յառաջիկայ ժողովին ներկայացնելու համար:

25-26 Սեպտեմբերի նիստերուն Եպիսկոպոսաց ժողովի մասնակիցները քննութեան առին Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցոյ առաջին երկու խորհուրդներու՝ Ս. Մկրտութեան եւ Դրոշմի առնչութեամբ Ծիսական յանձնախումբին կողմէ կատարուած աշխատանքները: Իսկ 27 Սեպտեմբերի նիստերը նուիրուած էին հայ եկեղեցոյ այժմեական մարտահրաւերներուն:

Եպիսկոպոսաց ժողովը որոշեց հաստատել հիմնադրամ մը՝ Հայաստանի ու Արցախի եւ սուրիահայութեան կարիքաւոր զաւակներուն աջակցութիւն ցուցաբերելու համար: Հիմնադրամի գործունէութեան սկիզբին համար հաստատուեցաւ երկու միլիոն տոլարի նախնական դրամագլուխ» իսկ հիմնադրամի ընթացիկ աշխատանքներուն կազմակերպման համար ստեղծուեցաւ յատուկ յանձնախումբ:

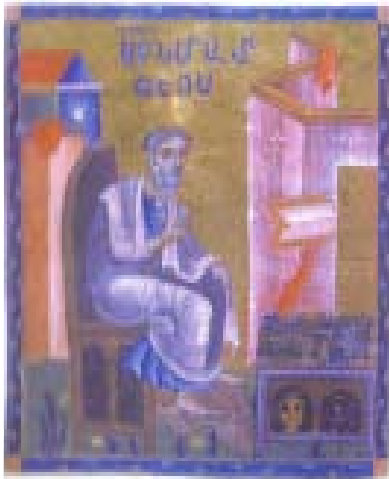
Ժողովականները կարեւոր նկատեցին Եպիսկոպոսաց ժողովներու պարբերական գումարումը՝ Հայ Առաքելական եկեղեցոյ առջեւ ծառայած զանազան մարտահրաւերներուն ու հայ ժողովուրդը յուզող հարցերուն անդրադառնալու նպատակով:

Եպիսկոպոսաց յաջորդ ժողովը որոշուեցաւ գումարել 2014 թուականի աշնան:

Հոկտեմբեր ամսուան բացատրական տօնացոյց

Եջ. 3	Սուրբ Սահակ եւ Համազասպ Արծրունի Իշխաններու յիշատակութեան օր
Շբթ. 5	Եօթանասուներկու Աշակերտներ Քրիստոսի
Շբթ. 12	Մեր Ս. Թարգմանիչ վարդապետներ
Շբթ. 19	Ս. Աւետարանիչներ՝ Մատթէոս, Մարկոս, Ղուկաս, Յովհաննէս
Շբթ. 26	Ս. 12 վարդապետներ
Կիր. 27	Գիտ Ս. Խաչի
Եջ. 31	Ս. Յովհաննէս Ոսկեբերան Հայրապետ

Պահքի Օրեր: 2, 4, 9, 11, 16, 18, 23, 25, 30

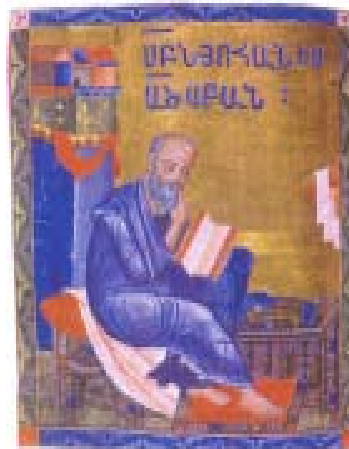
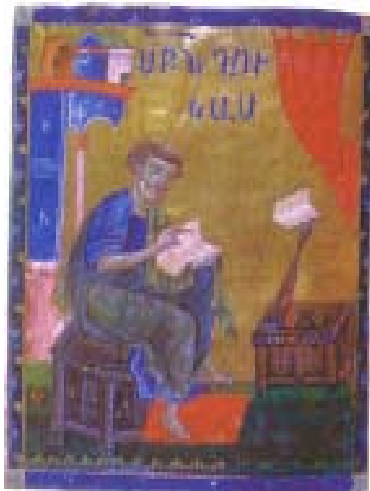

Այս տարի Հոկտեմբեր 19-ին Հայաստանեայց եկեղեցին կը յիշատակէ տօնը Քրիստոսի կեանքն ու քարոզչութիւնը պատմող աւետարաններու հեղինակներուն՝ Սուրբ աւետարանիչներ՝ Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղուկասի եւ Յովհաննէսի:

Մատթէոս պաշտօնով մաքսաւոր էր՝ այսինքն հարկահաւաք, երբ Յիսուս զինք իր 12 առաքեալներէն մէկը ըլլալու կանչեց:

Մարկոսի Աւետարանը չորս աւետարաններէն ամենէն կարճն է եւ գրուած է բոլորէն առաջ:

Ղուկաս յոյն բժիշկ մըն էր, որ աշակերտած էր Պօղոս առաքելի, անոր հաւատարիմ գործակիցը դարձած եւ բազմաթիւ անգամներ անոր հետը ճամբորդած:

Յովհաննէս՝ Յիսուսի 12 Առաքեալներէն կրտսերագոյնն էր: Իր աւետարանը յատկանշական կերպով տարբեր է միւս աւետարաններէն: Անիկա Յիսուսը կը ներկայացնէ որպէս Աստուծոյ Խօսքը որ մարմին եղաւ եւ մեր մէջ բնակեցաւ:

Մոմավառություն

Մոմի լոյսը կը խորհրդանշե մեր հաւատքի լոյսը. Քրիստոսի գալուստով մեղքերու խաւարը եւ անհնազանդութիւնը չքացան եւ երկրի վրայ ասուածավախութեան լոյսը հաստատուեցաւ եւ ամէնքս լուսաւորուեցանք Քրիստոսով:

Եկեղեցի մտնելու ժամանակ գրեթէ միշտ մոմ կը վառենք սրբանկարներուն առջեւ: Այս սովորութիւնը մեր քով շատ տարածուած է եւ կու գայ դարերու խորքերէն:

Աստուծոյ տան մէջ ճրագ կամ մոմ վառելու աւանդութիւնը կու գայ Հին Ուխտի ժամանակներէն ի վեր: Աստուած ինքը Մովսէսի միջոցաւ ժողովուրդին պատուիրեց որ ձիթենիի անարատ, զուլալ ձէթ բերեն լոյս վառելու համար, որպէսզի մշտավառ ճրագ մը գտնուի վկայութեան խորանին վրայ (Ելք 17.20-21): Սուրբ Գիրքը կ'ըսէ նաեւ. «Սողոմոն արքան պատրաստել տուաւ Տիրոջ Տան ամբողջ սպասները, ոսկեայ մոմակալները, ճրագակալները, մոմ կտրելու մկրատները»: Գ Թագ. 7.49:

Յետագային երբ քրիստոնէութիւնը հաստատուեցաւ աշխարհի մէջ, նորահաստատ քրիստոնէական եկեղեցիին մէջ եւս, մոմը պահեց իր կիրառական եւ ծիսական նշանակութիւնը: Պէտք է ըսել որ մոմը եւ ճրագը սկիզբէն նոյն նշանակութեամբ օգտագործուած են եւ ունեցեր են միեւնոյն հոգեւոր եւ նուիրական իմաստը, որուն շնորհիւ եկեղեցին մինչեւ օրս պահպանած է ճրագ վառելու աւանդութիւնը:

Հին ժամանակներուն, աւելի քան երեք դարեր տեւած հեթանոսներուն գործադրած հալածանքներուն պատճառաւ, քրիստոնէական պաշտամունքները կը կատարուէին գիշերով, ստորերկրեայ գաղտնի աղօթատեղիներու եւ մատուռներու մէջ, ուր բնականաբար մոմեր եւ կանթեղներ կը վառէին այդ վայրերը լուսաւորելու համար: Այդպէս ալ յետագային, եկեղեցւոյ ներսիդին լուսաւորելու, արարողութեան շքեղութիւն եւ տօնականութեան հանգամանք տալու համար, մոմավառութիւնը փասց որպէս ծեսի կարեւոր բաղադրիչ մաս: Սակայն՝ մոմավառութեան աւանդութեան պատճառը միայն լոյս տալու պարագան չէր: Այդ սովորութիւնը թէ՛ Հին Ուխտի եւ թէ՛ Նոր Ուխտի ժամանակ, ունի նաեւ խորհրդաբանական ներքին իմաստ:

Մոմի եւ մոմավառութեան խորհուրդները ըստ Սուրբ Գրքին եւ եկեղեցւոյ հայրերուն.

Վառուող մոմը, նախ կը խորհրդանշե Քրիստոսը, ապա քրիստոնէաները. «Ես եմ աշխարհի լոյսը. ով որ իմ ետեւէս կու գայ, խաւարի մէջ չի քալեր, այլ՝ կ'ընդունի կենաց լոյսը». Յովհ. 8.12:

«Դուք էք աշխարհի լոյսը՝ եւ ճրագը վառելով կաթսային տակը չեն դներ, այլ աշտանակի վրայ, եւ ան կը լուսաւորէ բոլոր անոնք որ տան մէջ կը գտնուին: Թող այդպէս փայլի ձեր լոյսը մարդկանց դիմաց, որ անոնք տեսնեն ձեր բարի գործերը եւ փառաւորեն ձեր Հայրը որ երկնքի մէջ է»: Մատթ. 5.14-16

Յիսուսի բերած աստուածային լոյսը Սուրբ Հոգիի միջոցաւ փոխանցուեցաւ առաքեալներուն, որոնք նոյն Հոգիի զօրութեամբ եւ գործակցութեամբ գայն տարածեցին ամբողջ աշխարհին եւ այդ մոմերուն կրակը չի մարեցաւ եւ «վառուելով» տարածուեցաւ

եւ կը շարունակէ տարածուիլ աշխարհին մէջ: Ուրե՛սն՝ ձեր ձեռքին մէջ վառող մումը կը նշանակէ հաւատքի լոյսը, Քրիստոսի պատուիրանները աչքի առջեւ ունենալը եւ անոնց կատարումը:

Ինչպէ՛ մումը առանց կրակի մեռած եւ խաւար է, նոյնպէս «Հաւատքը առանց գործի մեռած է»: Յակ. 2.26

Ինչպէս մումը եւ կրակը առանց պատրոյգի չեն վառիր, նոյնպէս ալ հաւատքը եւ գործը առանց նպատակի անպէտք են: Ան որ հաւատք ունենայ եւ Աստուծոյ սիրոյն բարի գործ կը կատարէ, ան է որ արժանի է Աստուծոյ արքայութեան եւ իր մեղքերու թողութեան:

Վառուող մումը կը խորհրդանշէ մեր աղօթքն ու ողորմութիւնը, որ մեր իսկ ձեռքով կ'ընծայենք Քրիստոսին: Ան նաեւ մեր անձի փրկութեան խորհրդանիշն է, որովհետեւ մումը ինքը հուր է, մոմանիւթ եւ պատրոյգ. նոյնպէս մեր փրկութեան համար ալ երեք բան կարելորդ է:

Նախ՝ ճշմարիտ հաւատքը, որ կը խորհրդանշէ մոմանիւթը:

Երկրորդ՝ բարի գործեր՝ որ կը խորհրդանշեն հուրը:

Երրորդ՝ ճշմարիտ եւ սուրբ նպատակ՝ որ կը խորհրդանշէ պատրոյգը, եւ այն՝ որ ամէն բարի գործ Աստուծոյ սիրոյն համար է որ կ'ընենք եւ ոչ թէ ի ցոյց մարդկանց: Եւ ինչպէս որ մարած մումը կը տարբերի վառող մոմէն, այդպէս ալ կենդանի հաւատքը կը տարբերի մեռած հաւատքէն: Որովհետեւ վառող մոմէն լոյս կ'ելլէ, իսկ մարած մոմէն սեւ ծուխ: Այսպէս ալ կենդանի հաւատքէն կը փխի ճշմարտութեան լոյսը՝ լուսաւորելով մարդոց ճանապարհը:

Ուրե՛սն, ինչպէս մոմի նիւթը եւ իւղը միշտ վառ կը պահեն լոյսը, այդպէս ալ առաքինի գործերը կ'օգնեն, եւ միշտ վառ կը պահեն աղօթքներու լոյսը, իսկ անիրաւութեան եւ մեղքերու գործերը միշտ մարմսին հակառակ են եւ կը մարեն աղօթքներուն լոյսը:

Եւ ամենէն կարելորդ, մումը, Աստուծոյ եւ Իր սուրբերուն հանդէպ, մեր սիրոյ նշանակն է: Մումը որ կը վառենք, կը խորհրդանշէ այն մեծագոյն եւ կատարեալ զոհաբերութիւնը, որ մարդ արարածը պէտք է մատուցէ իր Արարչին: Այսինքն Աստուծոյ նուիրաբերէ իր սեփական անձը՝ իր ինքնիշխան կամքը յօժարութեամբ ստորադասելով ու ենթարկելով Աստուծոյ կամքին:

Եկեղեցին իր բոլոր պաշտամունքները կը կատարէ խնկարկումով եւ մոմավառութեամբ: Տանք քանի մը օրինակներ.

Ծիսական արարողութիւններու ժամանակ, քահանային կամ Աւետարան ընթերցող սարկաւազին երկու կողմերը կը կանգնին երկու մոմակիրներ. անոնք կը խորհրդանշեն Յիսուսի Յարութիւնը աւետող երկու լուսաւոր հրեշտակները, «որոնք նստած էին հոն՝ ուր Յիսուսի մարմինը դրուած էր, մէկը՝ սնարին, միւսը՝ ոտքերուն մօտ»: Յովհ. 20.12

Սուրբ Ծննդեան եւ Զատիկուան ճրագալոյցերուն, Տեառնընդառաջի երեկոյեան, հաւատացեալները իրենց ձեռքերուն մէջ մոմեր կ'ունենան, որոնք հետեւեալ խորհուրդները կը նշանակեն:

Ճրագալոյցի գիշերուայ ժամերուն տօնը, բազմաթիւ վառած լոյսերով եւ մումերով կը կատարենք, որովհետեւ այս տօնին Տէրը, Քրիստոսն է՝ Երկնաւոր լոյսը, եւ հարկ է որ Լոյսի տօնը լոյսով կատարուի:

Մումի լոյսը կը խորհրդանշէ այն աստղը որ առաջնորդեց մոզերուն եւ կանգնեցաւ հոն՝ ուր Մանուկը կը գտնուէր: Այդ պատճառաւ այդ օրը երեկոյեան վառած մումերով եկեղեցի կը մտնենք:

Տեառնընդառաջին՝ մեր ձեռքին մէջ մում կ'ունենանք, որովհետեւ ինչպէս սուրբ Կոյսը, Յովսէփը, Աննա մարգարէուհին եւ Սիմիոն Ծերունին իրենց ձեռքերուն մէջ Յիսուսը ունէին, այնպէս ալ մենք՝ մում: Քանի որ մումը ինքնին հուր է, մումանիւթ եւ պատրոյգ է, այնպէս ալ Քրիստոս երեք իրողութիւն է.

Աստուածութիւնը՝ իբր հուր,
Անապական մարմինը՝ որպէս մում,
Հոգին՝ որպէս պատրոյգ,

որոնցմով լուսաւորեցին բոլոր արարածները:

Սիմիոն Ծերունին կ'ըսէ, «Լոյս՝ որ յայտնութիւն կ'ըլլայ բոլոր հեթանոսներուն համար» Ղուկաս 2.25-32

Ուշագրաւ փաստ մըն է որ ժամանակին, մեր եկեղեցւոյ մէջ եղած է մումի եւ կրակի օրհնութեան կարգ. այդ կարգը կը կատարուէր Տեառնընդառաջի եւ Զատկուան Ճրագալոյցին ժամանակ:

Աւագ Շաբթուան Աւագ Երեքշաբթիին, մեր ձեռքերուն մէջ վառուող մումը կը խորհրդանշէ տասը կոյսերը, (Մատթ. 25. 1-13): Կոյսերը Քրիստոնէաներուն օրինակն են՝ հինգը իմաստուն՝ հինգը յիմար:

Իմաստուն են անոնք, որոնք կ'ապրին աղօթքով, պահքով եւ ողորմութեամբ, եւ կը սպասեն Յիսուսի Երկրորդ Գալուստին:

Ինչպէս Աւետարանը կ'ըսէ՝ « կէս գիշերին ձայն մը լսուեցաւ. ահա փեսան կու գայ», յիմար կոյսերը, որոնք իրենց լապտերները մարած էին, այսինքն հաւատքի գործեր չ'ունէին, պիտի ժայիլն խաւարի մէջ. իսկ իմաստուն կոյսերը որոնք իրենց լապտերները վառած պահէր էին, Փեսային հետ պիտի մտնէին Լոյսի սրահը՝ Երկնքի Արքայութիւնը:

Այսպիսով, եկեղեցւոյ մէջ մում վառելով՝ հաւատացեալը կ'արտայայտէ իր հաւատքը, լոյսն ու սէրը առ Աստուած: Կը խնդրէ որ ինչպէս այս փոքրիկ մումը իր լոյսով, հալածեց տաճարին ներսի խաւարը, այնպէս ալ Լոյս Քրիստոսը թող հալածէ մեր հաւատացեալներուս մեղքերու խաւարը: Եւ շատ կարեւոր է որ, երբ եկեղեցւոյ մէջ մում կը վառենք, այդ մէկը չվերածենք ինքնանպատակ եւ մեքենայական գործողութեան մը, այլ մի՛շտ մտաբերենք որ մումը եւ մումավառութիւնը ունին ներքին իմաստ եւ իրենց խորհուրդով մեզ կը յիշեցնեն աստուածապաշտական ու փրկագործական կեանք պարգեւող իրողութիւններու մասին:

Քրիստոսի 72 աշակերտները Բացի 12 առաքելներին Յիսուս ուներ նաև 72 աշակերտներ, որոնք ուղարկեց Բարի Լուրը քարոզելու բոլոր ազգերուն: Դժբախտաբար, Աւետարաններուն մէջ նշուած չեն այս աշակերտներու անունները: Աւետարաններուն մէջ, «աշակերտ» բառը ընդհանրապէս կը գործածուի Քրիստոսի բոլոր հետետորդներուն համար: Յիսուս Քրիստոս իր առաքելներն եւ աշակերտներն «իբրև գառներ գայլերու մէջ», երկու-երկու ուղարկեց, քարոզելու Աստուծոյ Արքայութիւնը՝ ըսելով. «Ով որ ձեզ լսէ՛ զիս լսած կ'ըլլայ, եւ ով որ ձեզ մերժէ՛ մերժած կ'ըլլայ զիս դրկողն ալ» (տե՛ս Դուկաս Ժ 1-20): 12 առաքելներուն եւ 72 աշակերտներուն միջեւ գրեթէ տարբերութիւններ չկան. անոնք ունին նոյն իշխանութիւնը եւ նոյն առաքելութիւնը (Դուկաս Ժ 9, Թ 1), սակայն 72 աշակերտներուն բոլոր անունները, Բեթլեհեմի սուրբ մանուկներու նման, միայն Աստուծոյ յայտնի են՝ գրուած երկնքի արքայութեան սրբազան գիրքին մէջ:

Հայ Առաքելական եկեղեցին, Քրիստոսի 72 աշակերտներու յիշատակութեան օրը կը տօնէ Վարազայ Խաչին յաջորդող շաբաթ օրը, որ այս տարի կը հանդիպի Հոկտեմբեր 5-ին:

Ս. Սահակն ու Ս. Համագասպը Արծրունեաց իշխանական տոհմէն էին, եւ կ'իշխէին Վասպուրականի վրայ Ը. դարուն: Այն օրերուն, երբ արաբական Խալիֆայութիւնը խիստ զօրացուցած էր իր հալածանքները քրիստոնէաներուն դէմ, 785 թուին, Հայաստանի մէջ նոր կառավարիչ մը կը նշանակուի: Ս. Սահակն ու Ս. Համագասպ իշխանները իրենց կրտսեր եղբոր Մերուժանի հետ, այցելութիւն մը կը կատարեն նոր կառավարիչին, սակայն ան ապստամբութեան մեղադրանքով կը ձերբակալէ զանոնք եւ տանջանքներու սպառնալիքով, կը պահանջէ որ անոնք խզեն իրենց բոլոր կապերը Յոյներու հետ՝ նաև հրաժարելով քրիստոնէական դաւանանքէն: Մերուժանը կը սարսափի տանջանքներէն եւ մահմետականութիւնը կ'ընդունի, սակայն տունդարձի ճամբուն վրայ, իբրեւ դաւաճան կը գլխատուի Համագասպի տեղապահ Դաւիթ Սամիկոնեանի կողմէ: Իսկ Համագասպն ու Սահակ, աղօթքներով՝ հլու, անտրտունջ կը տանին չարչարանքները ի սէր Քրիստոսի: Դահիճները 786 թուին, նախ կը գլխատեն կրտսեր եղբայրը՝ Սահակը, ապա Համագասպը՝ այրելով անոնց մարմինները:

Սբ. Թարգմանիչ Վարդապետները Սբ. Թարգմանիչ Վարդապետներու տօնը հայ ժողովուրդի ամենանուիրական եւ սիրուած ազգային-եկեղեցական տօներէն է: Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին սուրբ թարգմանիչ վարդապետներու անուան ներքեւ կը տօնէ Մեսրոպ Մաշտոցի, Եղիշէ Պատմիչի, Մովսէս Խորենացիի, Դաւիթ Անյաղթ փիլիսոփայի, Գրիգոր Նարեկացիի եւ Ներսէս Կլայեցիի (Շնորհալի) պայծառ յիշատակը:

Ս. Թարգմանիչներն իրենց անսահման ջերմութեամբ եւ հաւատքի լոյսով ցրեցին տիրող խաւարն ու ջերմացուցին հայ մարդու հոգին: Անոնց շնորհիւ Աստուածաշունչ մատենը հայերէն թարգմանուեցաւ, եւ հայը առաջին անգամ ըլլալով հնարարութիւն ստացաւ իր մայրենի լեզուով կարդալու Աստուծոյ կենդանի խօսքը: Սրբազան թարգմանիչներն իրենց լայն գործունէութեամբ նպաստեցին Հայոց աշխարհի հոգևոր-մշակութային զարթօնքին: Ս. Գրքի թարգմանութեան յաջորդեցին Եկեղեցւոյ Ս. Հայրերու բազմաբնոյթ երկերու հայերէն թարգմանութիւնները,

որոնցմէ շատեր այսօր, իրենց բնօրինակներու կորստեան պատճառով, բնագրի արժէք ստացել են:

Ս. Մեսրոպ Մաշտոց (362-440) ստեղծած է Այբուբենը 405 թուականին: Ծնած է Տարսուս քաղաքի Հացեկաց գիւղին մէջ, մօտաւորապէս 362 թուականին: Ան շատ լաւ գիտեր նաեւ յունարէն, պարսկերէն, ասորերէն, եւ վրացերէն: Ան արքունիքի ատենադպիր էր, ապա զինուորական ծառայութեան մտնելէ ետք 394 թուականին դարձած՝ վանական: Հայաստանի տարբեր շրջանները քարոզելով՝ Մաշտոց խորապէս գիտակցած է երկրին՝ մէջ տիրող օտար ազդեցութիւններու հետեւանքով իր ժողովուրդին սպառնացող վտանգին՝ եւ վճռած է ստեղծել հայոց գիրերը: Այդ նպատակով Սահակ Պարթեւ կաթողիկոսի եւ Վռամշապուհ թագաւորի աջակցութեամբ ան ուղուած է Ասորիք: Բաւական նեղութիւններէ ետք 405 թուականին Մաշտոց վերադարձած է հայրենիք իր հետ բերելով իր ստեղծած 36 գիրերը: Անկէ ետք, Ս. Սահակ հայրապետին օգնած է Հայ դպրութեան տարածման: Բացած է դպրոցներ, եկեղեցական արարողութիւնները հայացնելու նպատակով կազմած է Պատարագամատոյց «Մաշտոցի եւ Ժամագրքի նախնական տարբերակները», սկսած է Աստուածաշունչի թարգմանութիւնը, գրած է քարոզներ: Վախճանած է 17 Փետրուար 440-ին Վաղարշապատի մէջ եւ թաղուած՝ Օշական գիւղին մէջ:

Ս. Եղիշէ Պատմիչ (~ 410 - ~470) գրած է «Վարդանանց եւ հայոց պատերազմի մասին», Հայ մեծ պատմիչ եւ աստուածաբան եւ կրտսեր աշակերտ Ս. Սահակ Պարթեւի եւ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի: 434-441 կ'ուսանի Աղեքսանդրիոյ մէջ: Հայաստան վերադառնալէ ետք կը ծառայէ Վարդան Մամիկոնեանին որպէս զինուոր եւ դպրապետ: 450-451 Վարդանանց պատերազմին մասնակցելէ ետք կը լքէ զինուորական ասպարէզը, կը հեռանայ աշխարհական կեանքէն եւ կը դառնայ մենակեաց:

Ս. Դաւիթ Անյաղթ Փիլիսոփայ (~475-~550) Հայ մեծ իմաստասէր, ծնած է Տարսուսի Ներգին գիւղին մէջ: Իր ուսումը ստացած է Աղեքսանդրիոյ մէջ: Հրապարակային փիլիսոփայական վէճերու մէջ իր յաղթանակներուն համար ստացած է Անյաղթ տիտղոսը: Ան հիմնադիրն է Հայաստանի մէջ տրամաբանական գիտութիւններու: Ան փիլիսոփայութեան տուած է բարոյագիտական ուղղութիւն: Դաւիթ Անյաղթի մեծագոյն գրական գործը «Մահմանք Իմաստասիրութեան» գործն է, որ մէկ հազարամեակ եղած է մեկնողական աշխատութիւններու առարկայ: Ան նաեւ ստեղծած է բազմաթիւ երգեր եկեղեցւոյ համար:

Ս. Մովսէս Քերթոզ Սիւնեցի (է. դար) Իր ծննդեան եւ մահուան թուականները անյայտ են: Եղած է Է. դարու երկրորդ կէսի աստուածաբան, թարգմանիչ, ծիսագետ եւ երաժիշտ-տեսաբան:

Ս. Գրիգոր Նարեկացի (951-1003) Բանաստեղծ, երաժիշտ, Հայ առաքելական եկեղեցւոյ տօնելի սուրբերէն: Անոր ամենէն յայտնի ստեղծագործութիւնն է «Մատեան Ողբերգութեան»ը, որ աւելի հանրածանօթ է իբր «Նարեկ» աղօթագիրք:

Նարեկացիի «Մատեան Ողբերգութեան»ը հրատարակուած է գրաբար, աշխարհաբար՝ արեւելահայերէն եւ արեւմտահայերէն, եւ թարգմանուած է բազմաթիւ լեզուներու ինչպէս ֆրանսերէն, անգլերէն, պարսկերէն, իտալերէն, գերմաներէն, սպաներէն: Հետաքրքրական է նաեւ թէ նոյն այս գլուխ-գործոցի գրչագիր ընթօրինակութիւններէն մեզի հասած է 150-էն աւելի օրինակներ:

Ս. Ներսէս Շնորհալի (1102 - 1173) Բանաստեղծ, երաժիշտ, ամենայն հայոց կաթողիկոս, Ներսէս Դ. Կլայեցի, կոչուած է «Շնորհալի» իր բացառիկ գիտութեան եւ առաքինի վարքին համապատասխան: Ան կրած է նաեւ բազմաթիւ այլ որակաւորումներ, որոնցմէ են «Երկրորդ լուսաւորիչ», «Եռամեծ վարդապետ», «Երանաշնորհ սուրբ», «համահրէշտակ» եւ այլն:

Ներսէս Շնորհալիի հոգեւոր բանաստեղծութիւնները թիւով շատ են: Անոնցմէ ամենէն աւելի ծանօթ է «Հաւատով խոստովանիմ» աղօթքը, որ 24 տուներէ բաղկացած գեղեցիկ բանաստեղծութիւն մը կարելի է համարել: Այս տուններէն իւրաքանչիւրը կը վերագրուի օրուան 24 ժամերէն իւրաքանչիւրին: Ան պարզ ու նոյն ատեն խորաթափանց աղօթք մըն է:

Մ. Մեսրոպ Մաշտոցի անուան Մատենադարանը

Մատենադարանի շէնքի դիմաց տեղադրուած են հայ գրաւոր մշակոյթի տարբեր ոլորտները ներկայացնող միջնադարեան նշանաւոր գործիչներու մեծադիր արձանները (ձախէն աջ)։

1. Թորոս Ռոսլին - մանրանկարիչ, 13-րդ դ.,
2. Գրիգոր Տաթևացի - աստուածաբան, փիլիսոփայ եւ ուսուցչապետ, 14-15-րդ դդ.,
3. Անանիա Շիրակացի - մաթեմատիկոս, տոմարագէտ, տիեզերագէտ, 7-րդ դ.,
4. Մովսէս Խորենացի - պատմիչ, 5-րդ դ.,
5. Մխիթար Գոշ - իրաւագէտ, 12-13-րդ դդ.,
6. Ֆրիկ - բանաստեղծ, 13-րդ դ.,

Մեսրոպ Մաշտոցի արձանը՝ Մատենադարանի մուտքին

Օջական գիւղի Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցին

Մեսրոպ Մաշտոցի անունը կրող այս եկեղեցին կառուցուած է 1875 թուին, Գեորգ Դ. Կոթողիկոսի օրով: Սուրբին մասունքները կը հանգչին եկեղեցոյն խորանին տակ: 1962 թուականին, Մեսրոպ Մաշտոցի ծննդեան 1600-ամեակին առիթով, գիւղի մուտքին զետեղուեցաւ նաեւ յուշարձան մը՝ հայ գիրերու նուիրուած կոթող մը: Կոթողը կը ներկայացնէ բացուած մատենանի նմանող երկու յուշասալեր, որոնցմէ ձախ կողմին վրայ քանդակուած է հայերէն այբուբենը: Ան այբուբենին նուիրուած առաջին յուշարձանն է (տեսնել ձախին): 2005-ին, Հայ գիրերու գիւտին 1600- ամեակին առիթով Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցոյ պարտեզին մէջ տեղադրուեցան 36 գիրերը որպէս խաչքար: (որոնցմէ Թ գիրը կը գտնէք այս թերթի առաջին էջին վրայ):

Փութանակի թարգմանութիւն

Բոլորիս ծանօթ են, անպայման, Կորիւն Սքանչելի, Եզնիկ Կողբացի եւ Մովսէս Խորենացի անունները: Անոնք Մեսրոպ մաշտոցի աշակերտներն են որոնք կը դասուին մեր առաջին թարգմանիչներու կարգին: Հայաստանեայց եկեղեցին մեր թարգմանիչները սրբացնելով անոնց յատկացուցած է իւրայատուկ յիշատակութիւն, որ կը սօսենք Հոկտեմբեր ամսուան ընթացքին:

Բոլորիս ծանօթ է նաեւ այն իրողութիւնը թէ առաջին գիրքը, որ հայերէնի կը թարգմանուի 408-415 թուականներուն միջեւ, Սուրբ Գիրքի Հին ուխտն էր կատարուած Եօթանասանիցէն: Նոյնքան հետաքրքրական է նաեւ գիտնալ թէ Նոր Ուխտի հայերէն լեզուով թարգմանութիւնը եղած է ասորերէն հին թարգմանութեան մը հետեւողութեամբ: Այս թարգմանութիւնն է որ կոչուած է «փութանակի թարգմանութիւն», որ կը նշանակէ հապճեպով, աճապարանքով կատարուած թարգմանութիւն:

*Միջնադարեան Հայ
Ձեռագիր, ԺԲ դար*

Մ. Թարգմանչաց շարական

Որք զարդարեցին տընօրինաբար զիմաստս անեղին,
 հաստատելով յերկրի Ըզգիր կենդանի:
 հովուել ըզհօտ Նոր Իսրայելի
 երգով քաղցրութեան հնչմամբ զԱստուա՛ծ օրհնեսցուք:

Որք զերկրաւոր մեծութիւն փառաց իւաւար կոչեցին,
 ապաւինելով ի յոյս անմահ փեսային
 անճառ բանին արժանի եղեն.
 երգով քաղցրութեան հնչմամբ զԱստուա՛ծ օրհնեսցուք:

Որք զօրութեամբ Հօր իմաստութեան Էին անեղի,
 հաստատեցին զաթոռ սրբոյն Գրիգորի
 թարգմանութեամբ նշանագրութեան.
 երգով քաղցրութեան հնչմամբ զԱստուա՛ծ օրհնեսցուք:

Մեսրոպ Մաշտոցին

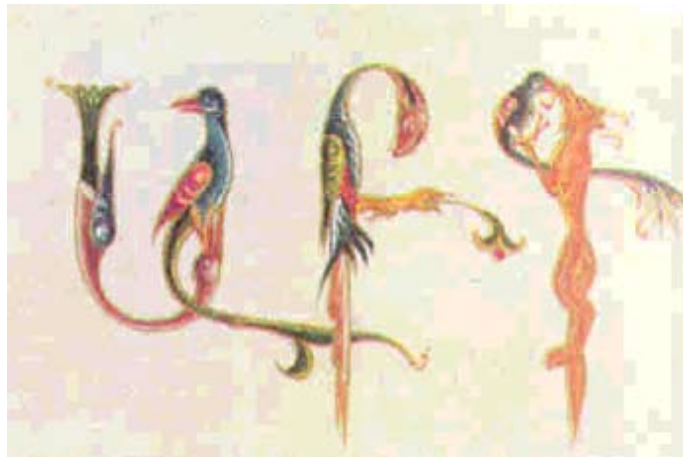
Ով մեծագործ Մեսրոպ Մաշտոց,
 մեր առաջին բացուած դպրոց:

Մեր առաջին լեզուի տաճար,
 լուսապայծառ Հայոց հանճար:

Ամէն գիրքդ անձեթ ճրագ,
 մեզ հայ պահող անմար կրակ:

Դուն մեր մեծ պապ Հացիկ գիւղէն,
 Մշոյ դաշտի քաղցրիկ հողէն:

Շրթունքներով մեր մանկական՝
 քեզ հազար փառք յաւերժական:

Պահուած քառ

խ	ն	կ	ա	մ	ա	ն	շ	չ	մ	ն	ծ
ա	ն	կ	ա	ն	ա	կ	ա	տ	ա	պ	ն
չ	ա	կ	ն	ւ	ն	խ	վ	է	մ	ա	ն
ք	հ	պ	ա	ր	գ	է	ւ	ր	է	տ	ւ
ա	ն	ղ	ն	ր	մ	ա	ծ	ն	մ	ա	ն
ր	գ	ր	ա	ս	կ	ի	հ	ն	ա	ր	դ
ն	ն	ք	ր	ա	ն	է	կ	ք	հ	ա	պ
գ	ց	ն	կ	ն	չ	է	լ	է	ր	գ	ի
ն	ն	ւ	է	ր	ն	ւ	ր	ա	խ	ա	ր
խ	ն	ր	հ	ն	ւ	ր	դ	ր	ա	խ	տ
ս	ա	մ	ն	մ	մ	ս	ն	ւ	ր	բ	ն

դպիր դրախտ խաչ խաչքար խնկաման խնկարկել խորհուրդ խունկ
 ծնունդ ծոմ ծոմ կոչել կոչում հնար հոգոց մաս մտւր մոմ
 նկանակ նուէր նպատակ ողորմած ուրախ լէր պահք պատարագ
 պարգէւ
 սար սկիհ սուրբ վեմ տէր քարոզ քուրմ

Պահուած քառը՝ 7 գիր. Եկեղեցական երգերու շարք

Յիսուսի Առաքեալները

Յիսուս ընտրեց 12 յատուկ ընկերներ որպեսզի իրեն օգնեն իր գործերուն մէջ: Յուդայի մասնութենէն ետք, Բսաղին 11 առաքեալներ միայն: Վարի խառնուած գիրերը շտկելով գտիր անոնց անունները եւ գրէ գծիկներուն վրայ: Կրնաս կարդալ Մատթէոս 10:2-4 եթէ օգնութեան պէտք ունիս:

ՏՐԵՈՂՍ _____ ԴԱԻՅՈ _____

ԴՐԱՍԷԱՆ _____ ՆՆՀՅՈԱՎՍԷ _____

ԲՅԱՈՈԿՍ (Զեբեդէոսի որդին) _____ ՍՄՆԻՈ _____

ՅՈՍԿԲԱՈ (Ալփէոսի որդին) _____ ԹԴԷԱՈՍ _____

ՊՊԻԻԼՓՍՈ _____ ՄՏԷՍՈԹԱ _____

ՍԷՈՈՐԲԱԹՂՍՈ _____ ԹՎԱՈՄՍ _____

Յիսուս կը քարոզէ Առաքեալներուն

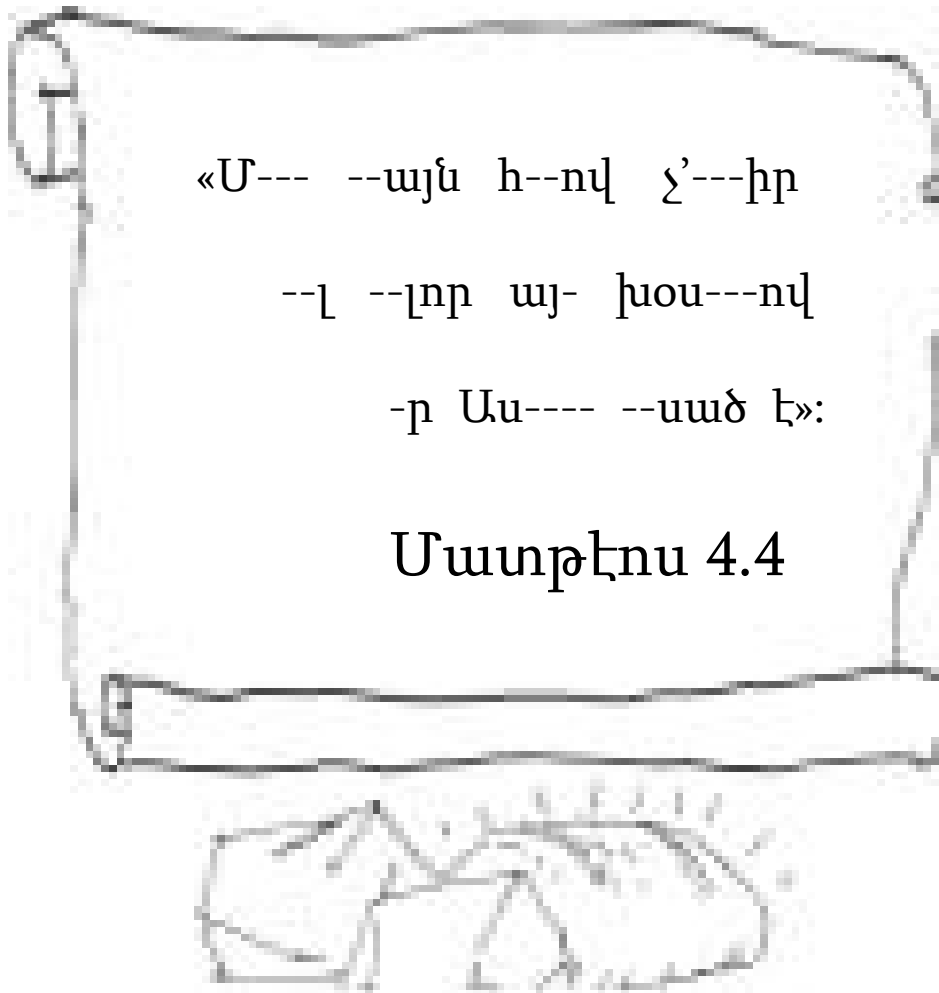
Յիսուսի Փորձութիւնը

Մատթէոս 4.1-11

Յիսուս Սատանային փորձուեցաւ անապատին մէջ ուր քառասուն օր եւ գիշեր ծոմապահութեամբ անցուցած էր եւ անօթի: Սատանան ըսաւ.
 - «Եթէ Աստուծոյ Որդին ես, ըսէ՛ որ այս քարերը հաց դառնան»:

Յիսուսի պատասխանը գտէք բառերը ամբողջացնելով հետեւեալ գիրերով ու վանկերով:

իս	ւի	բո	աց	ապր	քեր
n	ն	տուած	արդ	այ	

Մատթէոս 4.4

«Առանց մեսրոպեան ոճով
մարդակերտումի խախուտ
են բոլոր կերտուածքները մեր
ազգային կեանքին, ինչպէս
խախուտ են աւագահիմն
ու հողաշէն կառոյցները
աշխարհի...»:

Իրարու միացուր այս բառերն ու անոնցմէ իւրաքանչիւրին յարմարող
սահմանումը:

ա. Գրիչ	1. Հորթի կամ գառնուկի մորթով շինուած գրելու կաշի
բ. Վանական	2. Հին գիրք
գ. Հորթ	3. Կովու ձագ
դ. Մագաղաթ	4. Վանքի մէջ ապրող կրօնական
ե. Մատեան	5. Ձեռագիր մատեան ընդօրինակող մարդ
զ. Մատենադարան	6. Հոն՝ ուր ձեռագիր մատեաններ պահուած են

Խօսքեր՝ Ղազարոս Աղայեանէն

Բաւական չէ ազգասէր եւ հայրենասէր ըլլալը: Պէտք է քիչ մըն ալ
լեզուասէր ըլլալ, պէտք է սիրել, պաշտել, զգուել հարազատ լեզուն. այս
սէրը միայն կը բանայ մեր առջեւ լեզուի անհատնում ճոխութիւնը, անոր
նրբութիւնը եւ քաղցրութիւնը:

Եթէ բոլոր հայ մայրերը այնքան հայրենասէր եւ ազգասէր ըլլան,
որ իրենց զաւակներուն հետ մայրենի լեզուով խօսին, անոնց սրտին մէջ
ազգային պատուասիրութիւն ձգեն, հայրենիքի սէր, ալ այնուհետեւ ի՞նչ
մահ կարող է սպառնալ մեզի:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Մանկապարտեզի անկիւն

Ամբողջացո՛ւր Ըստ Ղուկաս Աւետարանին 9.12-13ի
կ'իրիկնանար, Արձակե՛, գտնեն, ամայի, ուտելիքը, ձուկ,
հաց, բաւականաչափ

Երբ օրը -----, տասներկու աշակերտները
մօտեցան Յիսուսի եւ ըսին.

- ----- ժողովուրդը, որպէսզի երթան շրջակայ գիւղերն
ու ազարակները, հանգչին եւ ուտելիք -----, որովհետեւ հոս
----- տեղ ենք:

Յիսուս անոնց ըսաւ.

- Դո՛ւր սուէք անոնց -----:

Անոնք ըսին.

- Ամբողջ մեր ունեցածը հինգ ----- եւ երկու ----- է. բայց
եթէ կ'ուզես, կ'երթանք ժողովուրդին համար -----
կերակուր կը գնենք:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա., Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Ո՞ր տարին տեղի ունեցաւ հայ գիրերու գիւտը:

- ա. 301
- բ. 405
- գ. 451
- դ. 325

7.- Այս չորս Աւետարանիչներէն ո՞վ բժիշկ էր:

- ա. Ս. Մատթէոս
- բ. Ս. Մարկոս
- գ. Ս. Ղուկաս
- դ. Ս. Յովհաննէս

2.- Ո՞ր գիրքը առաջին անգամ հայերէնի թարգմանուեցաւ:

- ա. Մեր հայերէնի գիրքը
- բ. Կարմիր գլխարկիկը
- գ. Աստուածաշունչը
- դ. Յայսմաւորքը

8.- Այս տարի, Հոկտեմբերի ո՞ր օրը Ս. Խաչին Գիւտը կը սօնենք:

- ա. 10
- բ. 17
- գ. 23
- դ. 27

3.- Ո՞վ ստեղծեց հայ գիրերը:

Սուրբ Մ----- Գ

9.- Յիսուս ինչո՞վ կերակրեց 5,000ը:

4.- Ո՞ւր էր հայ գրչութեան առաջին կեդրոնը:

Վ-----տ

- ա. 5 հաց եւ 2 ձուկ
- բ. 2 հաց եւ 2 ձուկ
- գ. 2 հաց եւ 5 ձուկ
- դ. 5 հաց եւ 5 ձուկ

5.- Ո՞վ է այն սուրբ թարգմանիչը որ գրած է «Հաւատով Խոստովանիմ»ը:

- ա. Ս. Եղիշէ Պատմիչ
- բ. Ս. Դաւիթ Անյաղթ
- գ. Ս. Մովսէս Քերթոզ
- դ. Ս. Ներսէս Շնորհալի

10.- Քանի՞ կողով ճաշ աւելցաւ 5,000ը կերակրելէն ետք:

- ա. 2
- բ. 5
- գ. 10
- դ. 12

6.- Ո՞վ է այն սուրբ թարգմանիչը որ գրած է «Նարեկ»ը:

- ա. Ս. Եղիշէ Պատմիչ
- բ. Ս. Դաւիթ Անյաղթ
- գ. Ս. Մովսէս Քերթոզ
- դ. Ս. Գրիգոր Նարեկացի

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Դ., Ե. եւ Զ. դասարաններու անկիւն

1.- Գրէ՛ հայերէնի թարգմանուած առաջին համարը:

«Ճ----- Գ-----
եւ Գ----- Ի-----
Գ----- Ի-----»:

2.- Հին Կտակարանի ո՞ր գիրքին առաջին գլխուն երկրորդ համարն է վերել յիշուածը:

- ա. Առակաց
- բ. Սաղմոսաց
- գ. Ժողովող
- դ. Երգ Երգոց

3.- Գրէ՛ 4 Սուրբ Աւետարանիչներուն անունները:

- ա. Ս. -----
- բ. Ս. -----
- գ. Ս. -----
- դ. Ս. -----

4.- Ամբողջացո՛ւր, գործածելով հետեւեալ թիւերէն երկուքը:
12, 24, 48, 72

Բացի -- առաքեալներէն Յիսուս ունէր նաեւ -- աշակերտներ:

5.- Հետեւեալներէն ո՞վ Ս. Թարգմանիչներուն մաս չի կազմեր:

- ա. Եղիշէ Պատմիչ
- բ. Ներսէս Շնորհալի
- գ. Դաւիթ Անյաղթ
- դ. Թորոս Ռոսալին

6.- Ո՞վ էր Յիսուսի կրտսերագոյն առաքեալը:

- ա. Մատթէոս
- բ. Մարկոս
- գ. Ղուկաս
- դ. Յովհաննէս

7.- Ըսէ՛ մէկ բառով՝ Ոսկի բերան ունեցող.

Ս. Յովհան Ո-----

8.- Ո՞վ գրեց «Վարդանանց եւ հայոց պատերազմի մասին»:

- ա. Ս. Եղիշէ Պատմիչ
- բ. Ս. Ներսէս Շնորհալի
- գ. Ս. Դաւիթ Անյաղթ
- դ. Ս. Գրիգոր Նարեկացի

9.- Ո՞վ գրած է «Հաւատով խոստովանիմ»ը:

- ա. Ս. Եղիշէ Պատմիչ
- բ. Ս. Ներսէս Շնորհալի
- գ. Ս. Դաւիթ Անյաղթ
- դ. Ս. Գրիգոր Նարեկացի

10.- Ո՞վ գրած է «Նարեկ»ը:

- ա. Ս. Եղիշէ Պատմիչ
- բ. Ս. Ներսէս Շնորհալի
- գ. Ս. Դաւիթ Անյաղթ
- դ. Ս. Գրիգոր Նարեկացի

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Երկրորդականի անկիւն

1.- Աստուածաշունչի հայերէնի առաջին թարգմանութիւնը կատարուեցաւ հետեւեալ յունարէն թարգմանութենէն.

Եօթ----- կամ Septuagint LXX:

Փ----- թարգմանութիւն

7.- Հայաստանի ո՞ր գիւղին մէջ կը գտնուի Ս. Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցին:

2.- Թուէ՛ 6 սուրբ թարգմանիչները՝ ժամանագրական կարգով:

ա. (362-440) -----

բ. (410 - 470) -----

գ. (475-550) -----

դ. (Է. դար) -----

ե. (951-1003) -----

զ. (1102 - 1173) -----

8.- Ո՞ւր գրուած է:

«Մարդ միայն հացով չ'ապրիր այլ բոլոր այն խօսքերով որ Աստուած խօսած է».

Մատթէոս -.-

3.- Ո՞ր սուրբ թարգմանիչն է «Մատեան Ողբերգութեան» հատորին հեղինակը:

Ս. -----

9.- Թուէ՛ Մատենադարանի շէնքին դիմաց հայ գրաւոր մշակոյթի տարբեր ոլորտները ներկայացնող արձանները:

ա. Թ----- Ռ-----

բ. Գ----- Տ-----

գ. Ա----- Ծ-----

դ. Ս----- Խ-----

ե. Մ----- Գ-----

զ. -----

4.- Ո՞ր սուրբ թարգմանիչն է «Նարեկ» հատորին հեղինակը:

Ս. -----

5.- Ո՞ր սուրբ թարգմանիչը փիլիսոփայական բանավեճերու մէջ միշտ յաղթող էր:

Ս. -----

10.- Ս. թարգմանիչներէն ո՞վ նաեւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս եղած է:

Ս. -----

6.- Ըսէ՛ մէկ բառով «հապճեպով, աճապարանքով կատարուած թարգմանութիւն»:

Լուրեր՝ Կիրակնօրեայէն

Սեպտեմբեր 22, 2013-ին, աշակերտութիւնը, ուսուցչական կազմը եւ տնօրէնը ներկայ գտնուեցան Ս. Պատարագին եւ Հաղորդութիւն ստացան:

2013-2014 Տարեշրջան (34-րդ) Գործունէութիւն՝

Ամէն Կիրակի Ժամը 10:30 – 13:00

Մանկապարտեզ :	Ա., Բ. եւ Գ. Դասարաններ	(3 - 5 տարեկան)
Նախակրթարան :	Ա., Բ., Գ., Դ., Ե. եւ Զ., Դասարաններ	(6 - 11 տարեկան)
Երկրորդական :	Ա., Բ., Գ., Դ. եւ Ե. Դասարաններ	(12 - 16 տարեկան)

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել Տնօրէնին՝

Թորոս Պապիկեան Հեռ. (514)-956-1277 email director@sourphagop.org

Կայքէջ՝ www.sourphagop.org 13-րդ տարի

Ամսաթերթ՝ «Մաշտոցի Արձագանգ» 21-րդ տարի

www.sourphagop.org/մաշտոցի_արձագանգ